

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Gnoti Seautón, Sive Arnoldi Geulincs Ethica

Geulincx, Arnold

Lugd. Batav., MDCLXXV

Prooemium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48728)

ETHICÆ

Tractatus secundus,
De Virtutibus vulgo dictis Particularibus.

PROOEMIUM.

Virtus una est atque unica: cum igitur plures virtutes dicimus, non existimamus, quod ipsa virtus secundum se, & abstractim considerata, pluralitatem admittat, sed mentem demittimus in considerationem officiorum virtutis, quæ sunt effecta, in quæ virtus propendet. Cum enim virtus sit propositum faciendi, quod jubet ratio (ut patet ex tractatu primo) hinc illa semper in factum aliquod propendet, quodque officium ejus dicitur. Officia hæc admodum diversa sunt: sæpe enim virtus propendet ad faciendum sumptum & ad hoc officium comparata, vocatur liberalitas; sæpe ad parcendum, & tum dicitur,

Proæmium.

citur frugalitas; saepe ad alloquendum, jocandum, & tum comitas atque urbanitas: saepe ad serio graviterque censendum, & tum gravitas severitasque: modo versatur inter secunda, & tum temperantia, modo inter adversa & tum fortitudinis nomine insignitur. Modo aliis atque aliis circumstantiis vestit quasi induitque, & accipit pro earum diversitate diversa nomina, ac velut totidem insignia: ipsa tamen in his omnibus una semper eademque est. Et particulares quidem virtutes sunt inseparabiles ab eo officio, quod virtus informat, necessario enim in eo reperiuntur. Particulares vero separari possunt, & dari potest officium virtutis, in quo hac aut illa particularis virtus non reperitur; ut in officio liberalitatis nulla elucet frugalitas, & vice versa in hujus officio non illa. Cardinalibus vero destitui nullum potest virtutis officium. Sunt igitur virtutes Cardinales proprietates quaedam virtutis in officium & opus suum exeuntis, quibus proinde virtus nunquam, quotiescunque officio aliquo suo ac munere defungitur, destitui potest: quaque autem virtus particularis accidens est virtutis

Proæmium.

in officium suum exeuntis, quæ proinde à virtute sic exeunte separari potest ac facile divelli, quæ melius patebunt ex sequentibus.

Virtutes Cardinales non sunt aliud rei, quam virtus exiens in officium quodcunque tandem. Virtutes autem particulares non sunt aliud rei, quam virtus exiens determinate in hoc officium vel illud; verum liberalitas est virtus exiens in sumptus: frugalitas est virtus abstinens à sumptu: considerantur tamen aliquando etiam virtutes particulares ut priores officio, & non tam ut exeuntes, quam ut exitura, si occasio ferret, adeoque liberales etiam dici possunt, qui jam sumptum nullum faciunt (facturi si occasio ferret, si materia vel seges suppeteret, essentque & quæ & quibus darent) & frugales qui jam sumptus magnos faciunt (non facturi si res aliter se daret) atque hac Ratione viro bono omnes virtutes particulares competunt: estque & fortis & temperans, simulque & comis & severus, idemque liberalis & frugi &c. Sed juxta priorem Rationem vir bonus habet sæpe unam virtutem particularem (cum nempe unum aliquod virtutis officium

A 3

exse-

Proæmium.

exsequitur) aliis vero quibusdam caret (quarum scilicet jam non obit officia) posterior acceptio melior est & magis propria: non enim satis proprie dicimus eum virtute aliqua carere, qui officium hoc, quod virtus illa prestare debet, eo quod materia vel instrumenta deficiant, non exsequitur: sicuti nec artificem arte sua destitutum esse putamus, cum instrumentis artis suæ vel materia, in quam agit, destituitur: pictorque adhuc videtur, qui penicillo, tabulâ & coloribus caret: idem est de viro bono, & liberalis est etiam tunc, cum nec quid, nec cui det, habet. Habet igitur hic Tractatus secundus partes tres: sed si & quatuor paragraphos partem esse volueris, quatuor erunt. Pars I. De Virtutibus particularibus in genere, quæ primis 4. §. §. continentur. Pars II. De Virtutibus particularibus circa nos, nempe temperantiâ & fortitudine. Pars III. De Virtutibus particularibus circa Deum, pietate scilicet & religione. Pars IV. De Virtutibus particularibus alium quemcunque hominem (proximum vocant Christiani) de justitiâ & equitate.

§. I. Virtus